

1852 St. Jan de Doper 1992

Foto: W. Baijens

Uitgave: Heemkundegroep Ulendonc Oosteind

VOORWOORD.

In Oosteind hebben we een actieve Heemkundegroep "Ulendonc". Ter gelegenheid van de restauratie van onze kerk St. Jan de Doper is deze groep gedoken in de geschiedenis van ons kerkgebouw en onze kerkgemeenschap. Niet zozeer om het verleden te doen herleven, maar om de waarde van 'n stuk cultuur en geloof te beschrijven vanaf 1852 tot nu toe.

Het dwalen door het verleden legt zo onze wortels bloot en dat is waardevol voor de tijd waarin we nu leven.

In dit tijdvak van ruimtevaart en computertechniek is het goed te beseffen dat we niet los staan van het verleden, wij zijn daarop geënt.

Tegelijkertijd kan de verkenning van het verleden ons besef bijbrengen, dat we voor de waarden ons doorgegeven nieuwe formuleringen moeten vinden en eigentijdse vormen.

De Heemkundegroep maakt ons daarvan bewust en ze neemt ons in liefde en plezier mee naar het waardevolle, het mooie van het verleden.

Wij zijn er dankbaar voor. Aan ons de taak daar iets mee te doen.

Toon Gerritsen ofm. cap.

WAAROM MEN EEN KERK ZO NODIG VOND.

Met het bespreken van verschillende punten wil ik de sfeer van anderhalve eeuw geleden oproepen, toen men het blijkbaar zo nodig vond een kerk in Oosteind te bouwen. Meester Minjon heeft er in 1952 veel interessante dingen over geschreven, vooral over de kwestie van de plaats van het kerkgebouw. Maar iedereen, van de inwoners van Oosteind tot de bisschop (toen nog apostolisch vicaris) en van de pastoor van Dongen tot de minister van Eredienst, iedereen vond de kerk nodig. Toen de bisschoppelijke goedkeuring er eenmaal was, stond het gebouw er dan ook zowat binnen een jaar.

De redenen voor de inwoners van Oosteind liggen voor de hand. Ze moesten officieel iedere zondag in Oosterhout naar hun parochiekerk. Maar zelfs als de mensen van de Groenendijk naar Dongen ter kerke gingen was het nog een heel eind. Bovendien was er in geval van nood maar moeilijk een priester te bereiken, en van huisbezoek zal er niet veel zijn gekomen. Toch denk ik, dat vooral de brave katholieke families vaart gezet hebben achter hun wensen. Minjon noemt de namen van enige van die mensen. Een heel andere reden, die nooit genoemd werd, was natuurlijk het aanzien van het dorp; de kerk geeft er meteen een herkenningspunt aan. Zelfs de welstand van een plaats is aan de kerk af te lezen. Overigens schijnt er in 1600 een kapel in Oosteind te hebben gestaan, maar het lijkt erop dat daarvan rond 1850 niets meer over was.

De burgelijke overheid was na het vertrek van koning Willem I wat inschikkelijker geworden tegenover de kerken, zodat nieuwe parochies gemakkelijker gesticht konden worden. Voor Oost-

eind, waar nu wat meer welvaart begon te komen en waar zojuist een verharde provinciale weg was aangelegd, kon een kerk allen maar nuttig zijn.

Maar apostolisch vicaris J. van Hooydonk, die in 1853 echt bisschop van Breda ging heten, had zware redenen om het Oosteindse plan onmiddellijk te steunen. Hij was nogal pessimistisch over het geestelijk leven van de Brabanders, en hij meende dat ze steeds zondiger werden door kermissen te bezoeken, door gemengd te dansen en door boeken te lezen. De maatregelen die hij hiertegen had genomen, waren onder andere het bevorderen van het katholiek onderwijs, het oprichten van broederschappen voor mannen, vrouwen en kinderen, nauwkeurig toezicht op de armenzorg, volksmissies, en een strenge opleiding van de geestelijkheid. In Oosteind was er bijvoorbeeld al lang een school, maar die was openbaar. Bij de oprichting van een parochie kon het armbestuur de schoolmeester vragen om (buiten schooltijd) godsdienstles te geven, tot genoegen van de vicaris. Tot 1921, toen de school katholiek werd, hebben de pastoors en onderwijzers veel extra catechismuslessen gegeven. Achteraf vragen we ons af, of dit van buiten geleerd geloof de mensen echt beter maakte; maar vicaris Van Hooydonk nam dat beslist aan.

De broederschappen waarmee Van Hooydonk vanaf de jaren 1830 bij al zijn pastoors leurde, werden in Oosteind ook onmiddellijk na de bouw van de kerk ingesteld, zoals in een ander artikel wordt verteld. De vicaris kon tevreden zijn. Eén van dit soort groepen was het zangkoor, want wie in het koor zingt is van de (o zo gevaarlijke) straat af, en hij dient een heilig doel. Op 21 januari 1853 keurde de vicaris het "Regelement voor de Confrèrie van de H. Cecilia der nieuwe

parochie Oosteind" goed, 29 uitvoerige artikelen lang. Artikel 14 staat bijvoorbeeld de zangers wel een tweedaags Ceciliafeest toe, maar zonder gedans en alleen in het gezelschap van echtgenotes of moeders "mits deze van een zedig gedrag zijn". Zoals bij de meeste broederschappen was ook bij het zangkoor de pastoor de hoogste baas.

Op deze manier kon de pastoor, eventueel met behulp van de kapelaan, alle parochianen op verschillende manieren in de gaten houden. De meeste mensen die het niet zo nauw namen met het verbod op dansen, of die te weinig in de kerk kwamen, werden daarop aangesproken. De arme mensen kon men gemakkelijk tot volgzzaamheid dwingen door vanuit het armbestuur of de Vincentiusvereniging met de beurs te zwaaien; het geld werd alleen aan brave katholieken gegeven. En voor het algemeen welzijn werd om de paar jaar een priester van ver weg ingehuurd om een week lang een missie te houden, waarbij dagelijks op de parochianen ingepreekt werd dat het een aard had. Het hoorde bij de geest van die tijd.

Toch had de vicaris weinig op met de paters die zulke missies verzorgden. Van Hooydonk wilde strak toezicht op zijn priesters houden, zoals die dat op hun beurt op de parochianen moesten doen. Paters, broeders en zusters waren hem te zeer vrije vogels met een onafhankelijke overheid. Het oorspronkelijke plan om in Oosteind een patersklooster te krijgen, kon in de ogen van de vicaris geen genade vinden. Hij had al problemen genoeg met de zusters van Dongen en Etten, met de broeders van Huybergen, en met de paters-pastors van Oudenbosch, Oud-Gastel en Roosendaal. Ook met de jezuiteten, die in 1858 in Oosterhout een huis stichtten, had hij geregeld ruzie.

Het zal niemand verbazen dat de bemoeizuchtige vicaris een architect opdrong voor de nieuwe kerk van Oosteind. Het was Piet Soffers uit Ginneken, die nog maar net aan zijn carrière begonnen was. Tussen 1849 en 1887 bouwde hij een 25-tal kerken in het bisdom Breda, o.a. te Achtmaal, Hontenisse, Klein-Dongen, Putte, Sprundel, Woensdrecht en Clinge. Veel van zijn kerken gingen in de Tweede Wereldoorlog ten onder, maar zijn grootste werk in Prinsenbeek, is in 1964 gesloopt. De ingenieurs van Waterstaat, die indertijd de ontwerpen voor kerken moesten goedkeuren, hadden weinig waardering voor de saaie tekeningen van Soffers. De kerk van Achtmaal is bijvoorbeeld een tweelingbroer van die van Oosteind! In 1861 stortte zelfs de half opgetrokken kerktoeren van Dinteloord in door nalatigheid van deze architect. Zijn vroeger kerken zijn nog laat-classicistisch, de latere vertegenwoordigen de "stucadoorsgotiek". In zekere zin is er dus door de vele verbouwingen aan de kerk van Oosteind niet zoveel oorspronkelijks verloren gegaan.

De hele aankleding was bedoeld om de gelovigen dichter bij God te brengen. De biechtstoel, preekstoel, heiligenbeelden, kruisweg en de vele vrome spreuken op de wanden boden allerlei mogelijkheden om na te denken over de eigen zonden en over de weg naar de hemel. Maar om heel dit dure gebouw in stand te houden was er veel geld nodig, dat voor een deel opgebracht werd met de bankenpacht. Iedere familie betaalde jaarlijks voor vaste plaatsen aan mannen of vrouwenkant van de kerk. Achteraan in de kerk waren er bankjes zonder rugleuning, de armenbanken, waarvoor geen geld nodig was. Het standsverschil was in de kerk dus goed zichtbaar.

Heel de geest van anderhalve eeuw geleden is nu grotendeels verdwenen. We kunnen ons soms moeilijk verplaatsen in de redenen waarom men toen een kerk zo nodig vond. Nu die kerk er eenmaal staat, kunnen we haar niet alleen zo goed mogelijk gebruiken en onderhouden, maar mogen haar ook aanpassen aan de opvattingen over geloof en eredienst van onze tijd. Onze voorouders hebben de kerk ook telkens vernieuwd en verbouwd, dus die mogelijkheid hebben wij evengoed. Als dit nu degelijk en met vooruitziende blik gebeurt, zal de gemeenschap er ook in de toekomst mee gediend zijn.

Frans Jaspers Jz.

Gebruikte boeken :

- A. Minjon, Oosteind in vroeger dagen.
Oosterhout 1952.
- P.B.A. Melief, Joannes van Hooydonk 1827-1867.
Tilburg 1987.
- H.P.R. Rosenberg, De 19e-eeuwse kerkelijke bouwkunst in Nederland.
's-Gravenhage 1972.
- F.P.M. Jaspers, "Het loflyk werk der Engelen", de katholieke kerkmuziek in Noord-Brabant van het eind der 17de tot het eind der 19de eeuw.
Tilburg 1988.

"JUBILEUM" FEESTEN.

In verband met de restauratie van het kerkgebouw, ligt het voor de hand dat de heemkundegroep dit jaar het verleden van kerk en parochie als onderwerp heeft voor de jaarlijkse tentoonstelling.

Wij hadden in het verleden een pastoor die tevens deken van het dekenaat Oosterhout was. Een bisdom met als hoofd de bisschop is verdeeld in 5 of 6 dekenaten. Ieder dekenaat heeft als leidsman een deken. Deze is contactpersoon van de bisschop voor de parochies die in dat dekenaat zijn ingedeeld. Zo kan de pastoor eerst aan de deken om raad vragen en eventueel later aan de bisschop.

Op 3 mei 1918 werd de Hoog Eerw. Heer Jules Laane als pastoor te Oosteind geïnstalleerd. Hij volgde pastoor Johannes Daverveldt op die op 16 april 1918 te Oosteind was overleden. Pastoor Laane werd de 4e pastoor van deze parochie. Het was in 1920 dat hij door de bisschop tot deken van het dekenaat Oosterhout werd benoemd. Op 22 februari vierde pastoor Laane zijn zilveren priesterjubiläum, tegelijkertijd met het 75-jarig bestaan van de parochie Sint Jan de Doper. De eerste dag werd hulde gebracht aan de zilveren jubilaris door zijn familie en vele verenigingen van de parochie. De 23e februari werd een dag vol feestelijkheden van de parochianen en werd gehouden in het versierde patronaat, wat nu het Oostquartier is. Het welkomstlied werd door de kleintjes en het feestlied door de grotere kinderen gezongen. Ook hielden de kinderen voordrachten en een bloemenhulde. Er werd ook een herdenkingslied voor het 75-jarig bestaan gezongen. Het cadeau van de schoolkinderen werd aangeboden, twee prachtige

koperen bloemenvazen, en van het onderwijzend personeel twee daarbij passende zuiltjes. Pastoor Laane was hiermee zeer vereerd, alles ter verfraaiing voor de kerk. 's Avonds werd het feest voortgezet. Eerw. Heer J. Siebelink, kapelaan te Oosteind, richtte het openingswoord tot de aanwezigen. Verschillende sprekers zetten uiteen wat pastoor deken Laane in zijn priesterleven tot stand gebracht had, hij was o.a. vele jaren als professor aan het groot seminarie te Hoeven. Er werd terug gekeken op de bijna 9 jaar als pastoor in ons dorp, wat er vooral mede door zijn inspraak tot stand was gekomen. Pas in 1869 zou de R.K. meisjesschool gebouwd worden. Eerst kwamen de zusters iedere dag vanuit 't Dongens klooster hier les geven. In 1921 kwamen er, eerst 5, later 7, zusters Franciscanessen uit Dongen definitief in hun nieuwe kloosterhuis op Oosteind wonen.

In 1921 is ook de jongensschool gebouwd en bij de opening daarvan werd het onderwijs op Oosteind "bijzonder onderwijs". Dat hield in dat er ook godsdienstonderwijs onder schooltijd werd gegeven.

Het was in 1923 dat de bewaarschool werd geopend. Ook in dat jaar kwam het lang gewenste patronaatsgebouw, boven de jongensschool.

Het was pastoor Laane die de meisjes congregatie oprichtte. Het moet zij priesterhart goed gedaan hebben, toen op 26 mei 1923 in Hoeven Nico P.M. de Wit, geboren 10-4-1898 te Oosteind, tot priester werd gewijd. Op 14 juni 1924 werd ook in Hoeven tot priester gewijd Corn. J. M. Oomen, geboren 9-10-1899 te Oosteind. En op 24 juni 1924 werd in Hoeven tot priester gewijd Govert A. J. Driesen geboren 31 oktober 1898 in Oosteind.

Na deze woorden van lof kwam het volgende punt, n.l. het geschenk van de parochianen op deze dag

als blijvend aandenken voor de jubilaris, een groot H.Hartbeeld, dat zal worden geplaatst in de nabijheid van de kerk. Een groot geldbedrag was door de parochianen geschonken als feestgave.

Op 7 september 1927 kregen de Gebroeders Broekhoven opdracht van het kerkbestuur om een voet te storten als fundament voor het nieuwe H.Hartbeeld. De intronisatie van het H.Hartbeeld was op zondag 22 november. Onder de H.Mis 's morgens van 7 uur was er algemene communie van de parochianen. Om 10 uur solemnele Hoogmis en om half 3 plechtig Lof, waaronder predikatie door de Eerw. pater Key. De plechtige Hoogmis was met assistentie van Z.E. pater Dom Huijben als diaken en Z.E. pater Schutte als subdiaken. In beide missen was het kerkgebouw tot in de uiterste hoeken bezet. Na het Lof trok men groepsgewijs naar het beeld. De vele bloemstukken welke in het priesterkoor waren geplaatst, werden door de jongens van het patronaat naar het beeld gedragen. Daarna ging men tot de wijding van het beeld over. Hierna had de toewijding plaats van de parochie, en volgde het lied "Aan U o koning der eeuwen", hetwelk werd begeleid door de fanfare Concordia. De belangstelling was zeer groot. Onder andere de Heer Custers, de vervaardiger van het beeld, de Heer Oomen, architect en de heren Broekhoven die het metselwerk uitvoerden. Het 4½ meter hoge monument is vervaardigd van Frans kalksteen.

Dat de genoemde Heer Custers alles heeft gedaan wat op het gebied van kunst te vinden is, blijkt uit het fraaie beeld. Aan de voorkant zijn de woorden ingebeiteld: "Door mijn liefde, zal ik heerschen". Nadien werd ieder jaar, op de feestdag van het H.Hart, in processie gegaan naar het beeld. De bruidjes voorop, dan pastoor, kape-

laan, misdienaars, leden van het koor en de parochianen om het altijd prachtig versierde H. Hartbeeld hulde te brengen met gebed en gezangen.

Pastoor Laane zorgde voor het nieuwe doopvont in 1928. In dat jaar trok hij zich terug als deken en op 9 augustus 1929 ging hij al met emeritaat. Op 8 december 1931 is hij in het St. Laurentius gesticht te Ginneken overleden. Hij was 54 jaar en had nog veel plannen voor zijn parochie. In 1929 was het Eerw. pastoor C. van Genk die hem opvolgde. Ook die heeft de kerk vergroot en verfraaid.

Zo is bij allen die de leiding van de parochie hebben gehad de zorg voor de gelovigen en de kerk groot geweest. Wanneer straks de parochiekerk uit de steigers komt en is gerestaureerd moge het dan een middelpunt van samenkomst blijven waar wij als gelovigen elkaar bemoedigen en steunen in Christus naam.

Jeannette Schoenmakers-Oomen.

CONSUMMATUM EST

TER HERINNERING
aan het
Zilveren Priesterfeest
van
J. A. M. C. LAANE
Deken en Pastoor
OOSTEIND
(Oosterhout)
22 Februari 1927
LAUS DEO

DE NOVENEN.

Het is opvallend dat er zo weinig geschreven staat over novenen in het algemeen. Zowel onze "heilige driehoek" als de theologische faculteit van Tilburg kunnen alleen wat spaarzame gegevens verschaffen uit encyclopedieën. Heemkundegroep Ulendonc vond het de moeite waard om wat gegevens op een rijtje te zetten. Voor ouderen onder ons zal het best herinneringen oproepen.

De oorsprong.

Novenen komt van het latijnse telwoord novum, dat negen betekent. Bij het houden van een noven werd 9 dagen achter elkaar tot God gebeden om samen met de hulp van een heilige een gunst te verkrijgen of het gold als een voorbereiding op een groot feest.

Wat nu die 9 dagen voorbereiding betreft zijn er verschillende bronnen. De ene spreekt van de 9 dagen tussen Hemelvaart en Pinksteren. De leerlingen van Jezus bereidden zich toen voor op het pinkstergebeuren. De andere bron spreekt van een negendaagse voorbereiding op het kerstfeest. In 694 bij het concilie van Toledo werd deze bron al vermeld. In de 17e en 18e eeuw is het de bloeitijd van deze voorbereidingsnovenen en die van andere grote feesten. Deze novenen die gekoppeld waren aan liturgische vieringen werden door de kerk aanbevolen en gestimuleerd. Vooral in de Zuid-Europese landen waren deze voorbereidingsnovenen erg populair.

De novenen als privé-devotie.

Waarschijnlijk stamt de smeeknoven uit dezelfde tijd als de voorbereidingsnovenen. Pas in 1300 werd het eerste bewijs gevonden met een noven ter ere van H. Mommolus in Bordeaux. In onze streken is de smeeknoven beter bekend.

Bij deze noveen wendden de gelovigen zich tot een bepaalde heilige om een gunst te verkrijgen van God. Negen dagen achter elkaar werd dan de bemiddeling van de betrokken heilige ingeroepen. Zo bad men tot St. Antonius om verloren zaken terug te vinden, tot St. Marcoen (Dorst) tegen struma en keelziektes, tot St. Cornelis (Den Hout) tegen stuipen en veeziektes, tot St. Anneke (Molenschot) om een manneke of vrouweke te bekomen. Maria en Jozef werden voor alles ingeroepen.

Het waren vooral de religieuze congregaties die de zogenaamde novenen-gebedenboekjes in omloop brachten. Vaak was dat gekoppeld aan een heilig verklaarde medebroeder of zuster. Soms zelfs aan een medebroeder, die nog heilig verklaard moest worden (Pater Karel bij de Passionisten). De gebeden waren dan toegespitst op de speciale kracht van de heilige om wiens bemiddeling werd gesmeekt. De noveen kon thuis, in privé of met de hele parochie of buurt gebeden worden, of ze werd uitbesteed aan een klooster. De kloosterlingen kregen hiervoor dan het verzamelde geld.

De kerk heeft de novenen als privé-devotie nooit in haar liturgie opgenomen. De wettigheid ervan bezegelde ze wel, door er speciale aflaten aan te verbinden. Bij het houden van een noveen zat wel het risico dat er te grote aandacht aan het getal 9 geschonken werd. Het vertrouwen was dan meer gericht op de magische kracht van het getal 9, dan op de kracht van het gebed.

Bij het lezen over novenen proefde ik toch, vooral het persoonlijke, diepe geloof van gewone mensen om in hun grootste nood zich samen met de heilige, die hun nabij was, tot God te richten om een gunst te verkrijgen. De volharding in het bidden valt op. Negen dagen achter elkaar werden de sterren van de hemel gebeden. Het

lijkt me een heel concrete vertaling van de bijbeltekst : "vraagt en ge zult verkrijgen, klopt en er zal opengedaan worden".

Nico Wieme.

HET ORGEL VAN ONZE KERK.

Het orgel in de kerk van Oosteind is bijna even oud als de kerk, en er is net als aan het kerkgebouw veel aan veranderd. Maar het is tamelijk uniek, dat komt omdat de makers, de gebroeders Van der Aa uit Oosterhout, maar twee orgels hebben vervaardigd. Tijdens de bouw van het tweede, dat voor Oosteind, stierf een van de broers, en waarschijnlijk om die reden heeft de ander het niet meer aangedurfd om nog nieuwe orgels te bouwen. Toevallig bestaat ook het andere orgel van de Van der Aa's nog. Het heeft in verschillende kerkgebouwen gestaan en is nu, helemaal gerestaureerd, te beluisteren in de H. Hartkerk in Deventer.

In Oosteind heeft men zich vanaf 1852 volgens Minjon eerst met een harmonium beholpen. In 1862 is het orgel geplaatst. C. Franken schonk er tien jaar lang honderd gulden voor. Als de gebroeders Van der Aa dit orgel inderdaad voor in totaal duizend gulden hebben vervaardigd, dan is dat een vriendenprijs, want in die tijd kostte zo'n instrument toch al gauw het dubbele. Maar Huibert Cornelis (1828-1897) en Johannes van der Aa (1824-1860) konden met een mooi orgel in Oosteind naam maken, want ze waren nog maar pas begonnen met orgels maken. Huibert had het vak in België en in Den Bosch geleerd, Jan was timmerman.

Het orgel van Oosteind heeft een mooie, laatbarokke kast van eikenhout met fijn snijwerk. Je kunt zien, dat de Van der Aa's op dit gebied vaklui waren. De brede opzet doet wat Belgisch aan. De orgelkast lijkt wat weggedrukt achter op het oxaal, maar vroeger was dat oxaal ondieper; de balustrade lag dicht bij het orgel, zoals nog te zien is aan de sporen van twee klei-

ne kolommen in de vloer onder de achterste kerkbanken. De speeltafel stond oorspronkelijk midden vóór het orgel, zodat de organist met zijn rug bijna tegen het orgel zat. De speeltafel bezat één klavier, met 56 toetsen, en links en rechts ervan de registertrekkers. De bediening was geheel mechanisch, maar dat ging op den duur zo stroef, dat in 1954 een elektrische speeltafel is aangelegd, zodat de oude speeltafel en een deel van het binnenwerk gesloopt konden worden. Achteraf is dat jammer, maar zo is het in talloze kerken gegaan.

De klankopbouw van het orgel doet zuidelijk aan. Je vermoedt invloed van de Belgische leermeester van Huibert van der Aa. Misschien heeft hij de pijpen, 832 bij de bouw, in België gekocht. De klank van het orgel is niet hard of krachtig bedoeld, maar meer licht en fluitig. In 1930 is één register vervangen. Toen zal ook wel de ventilator geplaatst zijn, zodat er geen orgelpomper meer nodig was. De sporen van de oude pomp en het balgpeil zijn in de zijwand van het orgel bij de opgang zichtbaar. Onder in het orgel staat een magazijnbalg, die uit de ventilator wind ontvangt. Langs brede kanalen gaat de wind naar de elektrische windladen van 1954, waarin de wind naar de pijpen wordt doorgelaten als je de betreffende registers en toetsen indrukt. In 1954 zijn de oorspronkelijke registers verdeeld over twee klavieren, en is het tweede klavier in een zwengelkast gezet die met jaloezieën het geluid kan afdempen of laten aanzwellen. Ook kreeg het pedaal toen twee eigen, elektrisch afgeleide registers, terwijl het eerst allen met het klavier meespeelde.

Het orgel is duidelijk ontworpen om er een klein koor mee te begeleiden en om er af en toe wat solostukjes op te spelen. Voor grootse wer-

ken of massale zangbegeleiding is het niet bedoeld. Met zijn fraaie kast en zijn typisch heldere klank verdient het orgel om goed hersteld en goed onderhouden te worden, en vooral om veel bespeeld te worden.

De oorspronkelijke registers waren: Bourdon 16', Prestant 8', Roerfluit 8', Viola di gamba 8', Bourdon 8', Octaaf 4', Fluittarvers 4', Gemshoorn 4', Superoctaaf 2', Coraal 2', Cornet 5 sterk discant, Trompet 8', Basson 8' bas en Hobo 8' discant. Klavier C-g''', aangehangen pedaal C-f. De Basson-hobo is in 1930 door een Voix céleste vervangen, welke in 1974 weer plaats maakte voor een Quint 3' vanaf c. In 1954 is waarschijnlijk de Viola di gamba verwisseld voor een Salicionaal. De tegenwoordige dispositie (registeropbouw) luidt : Manuaal (C-g''') Bourdon 16', Praestant 8', Bourdon 8', Octaaf 4', Fluit 4', Superoctaaf 2', Cornet 5 sterk discant, Trompet 8', zwelwerk Roerfluit 8', Salicionaal 8', Gemshoorn 4', Quint 3', Koraaal 2; pedaal C-f' Subbas 16', Gedekt 8' (transmissies).

Frans Jespers Jz.

Verdere gegevens:

H. van der Harst, Het orgel in de H. Hartkerk te Deventer, in Het Orgel 74 (1978), 118-121.

A. Minjon, Oosteind in vroeger dagen, Oosterhout 1952.

F. Jespers, Huibert Cornelis van der Aa, orgelmaker te Oosterhout, in Het Orgel 70 (1974), 327-329.

KORTE GESCHIEDENIS VAN DE OPRICHTING VAN DE KERK IN OOSTEIND.

Na een langdurige Generaliteitsperiode (1648-1795) waarin het voor de katholieken verboden was om kerkgebouwen op te richten en een woelige Franse tijd (1795-1813) was de tijd rijp om hier in Oosteind een kerk te bouwen.

De navolgende Oosteindse buurtschappen (van een echt dorp was nog geen sprake), bewoond door ong. duizend inwoners maakten deel uit van de parochie Sint-Jan te Oosterhout: Den Horst, de Uilendonkse Straat, de Groenendijk en de Groenendijkse haven, de Groenstraat, de Berkstraat, de Heistraat, de Hoogstraat en het Eikelstraatje.

Vooraf in de winter deed de "uitgestrektheid der gemeente Oosterhout en de verre afstand van de aldaar bestaande kerk voor de R.K. bewoners van het Oostquartier dier gemeente de noodzakelijkheid gevoelen, om in het gehucht Oosteind gelegen op 5½ mijl van de stad Oosterhout ene kerk en pastorij te vestigen". Zo heette het in een officieel schrijven uit die tijd.

Veel bewoners bezochten dan ook voor de gewone zondagse mis de kerk in Dongen, waar de geestelijkheid klaagde dat hun kerk te klein was voor grote aantallen kerkgangers van buiten de parochie.

Van particuliere zijde, met name dhr. Smits en Van der Noort, was er al in 1845 geprobeerd om een Patersklooster naar hier te krijgen, omdat een gewone parochiekerk financieel niet haalbaar werd geacht. Maar zonder resultaat.

De Vicar. Ap. van Breda, bisschop J. van Hooydonk was op de hoogte van de Oosteindse wensen en zegde zijn medewerking toe.

Er werd een Commissie van Oprichting benoemd die belast werd met de voorlopige werkzaamheden. De commissie bestond uit de volgende personen :

- Joannes Beekmans	- Wilhelmus Bossers
- Joannes Key	- Govardus Aelen
- Dilus Bossers	- Adrianus van der Noort
- Nicolaas Bierwagen	- Adrianus Nieuwkuyk

De eerste bezigheid van de commissie bestond natuurlijk uit het inzamelen van de benodigde gelden. De eerste actie bracht een bedrag van f 8000,- op. Geen gek bedrag voor die tijd.

Een gevoelig punt binnen de commissie was de plaats waar de kerk gebouwd zou moeten worden. Iedereen wilde natuurlijk zo dicht mogelijk bij de kerk wonen. Het probleem werd opgelost door de schenking van een terrein, groot 1 bunder, 12 roeden en 80 ellen, door P. van Gils, kape-
laan te Lamswaarde.

Commissielid Adrianus van der Noort, wonende op de Groenendijk, was furieus. Hij was een vermogend man, die al veel tijd en energie in de oprichting van de kerk had gestoken.

Hij vond het zeer oneerlijk, dat hij 1450 ellen verder moest lopen, dan de inwoners van Den Horst. "En dan die schippers, die hier 's winters in de haven liggen, die zullen er nu ook tegen op zien om ter kerke te gaan".

Hij dreigde geen "Capitaal en Waarde" meer beschikbaar te stellen.

Uiteindelijk legt hij zich neer bij de bisschoppelijke beslissing wat de plaats van de kerk betreft.

De grenzen van de nieuw te stichten parochie waren ook zo'n heet hangijzer. In febr. 1852 schreven de kerkmeesters van de Sint-Jan in Oosterhout "dat men niet kan ontkennen, dat door eene te verren afstand van de kerk, het afgelee-

genste van het Oostquartier behoefte aan eene meer nabij geplaatste kerk en pastorie heeft, maar ze vrezen dat de verliezen van Kerk en Ziekenhuis zo groot zullen zijn, dat de kosten niet meer te dragen zullen zijn. Men dringt er dan ook bij de bisschop op aan het "afgescheiden gedeelte" zo klein mogelijk te maken.

Joannes Bossers daarentegen schrijft Monseigneur de grenzen in de Leisen-Dwarsstraat te leggen. Hij vreest dat een aantal "bemiddelden" anders buitengesloten zullen worden en dat de parochie daardoor te klein en vooral te arm zal worden om te kunnen voortbestaan.

De grenzen worden uiteindelijk als volgt vastgesteld: (originele tekst):

Het beginpunt is aan het Noordeinde van het Ekelstraatje, aan de Horstschestraat; vandaar rigtende in eene rechte lijn op den toren van Geertruidenberg, tot aan den Berkdijk: dezen volgende tot aan den grooten weg naar Amsterdam, tegen het zoogenaamde Withuis; van dat punt over dien weg tot aan het riviertje de Oude Donge, welke ten Noord-Oosten de scheiding tussen de Gemeenten Oosteind en Raamsdonk uitmaakt. Daarna de rivier de Donge welke Oosteind ten Oosten scheidt van 's Gravenmoer en te zuidoosten van de Gemeente Dongen. Vervolgens ten zuiden palende aan laatstgenoemde Gemeente, door en ten einde de Groenstraat, voorbij de Heistraat, tot aan de Dongensche baan op Breda, welke men volgt tot aan de Heikantsche straat en door deze, door den Heikant en door eene andere straat, die op het kadaster ook onder den naam Heikantsche straat voorkomt, tot aan de Hoogstraat; deze doorgaande tot aan het Noordeinde der Heistraat en vandaar door het Ekelstraatje, tot aan het voorgeschreven beginpunt zoodanig, dat overal waar de scheiding loopt over eene weg of straat, de scheiding in het

midden der straat genomen, zoodat slechts de helft der straat aan de Gemeente Oosteind behoort.

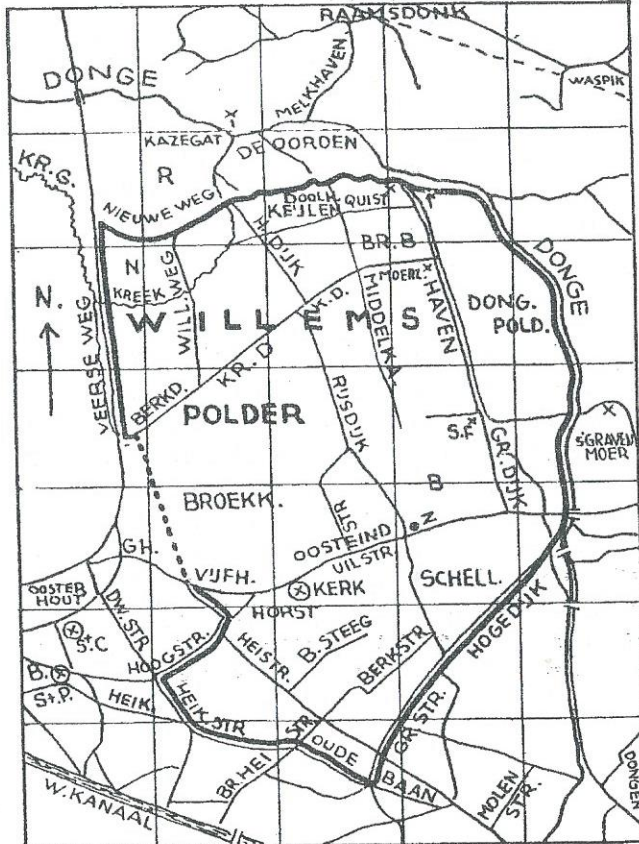
Als tenslotte de minister van Eredienst akkoord gaat, mits de vestiging "buiten bezwaar van het Rijk", dus zonder kosten voor het rijk, plaatsvindt, staat niets meer de bouw van de kerk in de weg.

Op 12 september wordt de eerste steen gelegd door deken Oomen uit Princenhage. Tot pastoor wordt benoemd C. Luykx.

Op 6 december 1852 is de kerk onderdak en vindt de inzegening en de eerste mis plaats.

Chris Leijten.

PLATTE GROND PAROCHIE OOSTEIND

BROEDERSCHAPPEN IN OOSTEIND.

De Heemkundegroep wilde in dit boekje gaarne een artikeltje hebben over "Broederschappen in Oosteind", en men vroeg mij of ik dat wilde verzorgen. Eerst stond ik daar wat afwijzend tegenover, want ik ben in het geheel niet deskundig op dit gebied, maar ik wil het toch proberen er iets van te maken.

Op de eerste plaats, wat waren eigenlijk "Broederschappen"? Broederschappen waren verenigingen die tot doel hadden het godsdienstig leven in de parochie te bevorderen. Ze zijn in de middeleeuwen voortgekomen uit de vroegere gilden en waren vrij algemeen in de parochies. Ook hier in Oosteind zijn ze er vanaf de oprichting van de eigen parochiekerk geweest.

In "De kerkelijke geschiedenis van het Bisdom Breda", rond 1875 door pastoor J.B. Krüger geschreven, las ik hierover van de parochie van Oosteind het volgende :

In deze kerk zijn verschillende broederschappen, namelijk :

van de H. Rozenkrans, opgericht den 24 dec. '52,

van het Geestelijk Verbond, idem,

van den H. Franciscus Xaverius, opgericht de 27 mei '53,

van de Gedurige aanbidding van het H. Sacrament, opgericht den 3 julij van dit jaar,

van O.L. Vrouw van Bijstand in '55,

van de H. Kindsheid van Jesus van 17 februarij '55 en van de vereniging van den H. Vincentius a Paulo in '54.

allen door Mgr. Joannes van Hooydonk opgericht.

Later zijn er nog andere bijgekomen o.a. de meest bekende de Broederschap van de H. Familie, verder de Confrèrie van het H. Sacrament en

enkele broederschappen van bekende bedevaarts-
plaatsen o.a. Kevelaer, Hakendover en wellicht
nog andere plaatsen.

Ik zal proberen de werkwijze van enkele "Broe-
derschappen" te omschrijven.

Allereerst die van de H.Familie, vooral ook
omdat deze algemeen bekend was onder de paro-
chianen, ook bij de werkende klasse. Door Paus
Pius IX was ze verheven tot "aartsbroederschap"
en genoot de bijzondere bescherming van de Paus
en bisschoppen. In iedere parochie waren er twee
afdelingen, één voor de mannen en één voor de
vrouwen. Aan het hoofd stond een "Direc-
teur", voor de mannen was dat de kapelaan en
voor vrouwen de pastoor. De mannen kwamen bij
elkaar in de kerk de 1e en 3e zondag van de
maand, en de vrouwen de 2e en 4e zondag. Deze
bijeenkomsten hadden plaats 's zondags in de
namiddag na het Lof. Men begon met een lied ter
ere van de H. Geest, daarna hield de directeur
een korte toespraak, veelal gericht op het ge-
zin. Het koor zong dan nog enkele geestelijke
liederen en na het Tantum Ergo werd de zegen
met het allerheiligste gegeven. Alles bij elkaar
duurde zo'n oefening een half uur. Eens in het
jaar werden nieuwe leden aangenomen, men kreeg
dan een medaille met een blauw lint omgehan-
gen, verder kreeg men een gebedenboekje van de
H.Familie waarin ook de statuten en de geeste-
lijke voordelen van de broederschap stonden
vermeld. Op de eerste zondag van de maand was er
een processie in de kerk met het H. Sacrament, de
mannelijke leden moesten bij toerbeurt hieraan
deelnemen. De bijeenkomsten van de H.Familie
werden vrij goed bezocht en hadden naast het
godsdienstig aspect ook nog een sociale func-
tie. Doordat men meestal te voet naar de kerk
ging, kreeg men hierdoor de kans om met andere
personen een gesprek te voeren en wat dorps-

nieuwtjes op te doen. Zo kreeg, de meestal saaie, zondagmiddag toch nog wat leven.

Dan de "Broederschap van de H. Kindsheid". Deze stond vooral onder leiding van de zusters van de meisjesschool en werden hierin bijgestaan door een groep "Zelatricen". Doel van deze broederschap was om belangstelling en liefde aan te kweken voor de missie. De voornaamste activiteit was het organiseren van de kindsheidoptocht. Dit was een stoet waarin vele persoonlijkheden van de katholieke godsdienst werden uitgebeeld. Veelal waren dit grote heiligen, verder de paus, kardinalen, bisschoppen, maagden, bruidjes en dan nog vertegenwoordigers van de missielanden o.a. groepen negers, Chinese mandarijnen enz.. Deze stoet trok met kermiszondag door het dorp, voorafgegaan door de Harmonie. Voor het uitbeelden van deze personen werd een bijdrage gevraagd voor de missie en hoe voornamer de uitgebeelde persoon of heilige was, hoe hoger de bijdrage. Dat door deze manier van werken het standsverschil duidelijk naar voren kwam was te begrijpen. De kinderen van de meer gegoeden waren ieder jaar weer paus, kardinaal of een favoriete heilige, terwijl de kinderen van Jan met de pet steevast als vaantjesdrager of negerke mee mochten lopen.

De "Broederschap van de H. Vincentius" had tot doel de armenzorg in de parochie. Deze vereniging waarin veelal enkele notabelen van de parochie zaten, werkte meer in stilte en heeft zeer zeker, vooral in de crisisjaren rond de jaren '30 en wellicht ook rond de eeuwwisseling, heel veel goeds gedaan. Ook in deze parochie waren er heel wat echt arme gezinnen, en omdat er praktisch geen sociale voorzieningen waren, zal de St. Vincentiusvereniging al die tijd op heel veel plaatsen de allerergste nood heb-

ben gelenigd. Na de oorlog is de St. Vincentius-vereniging overgegaan in Caritas en probeert op eigentijdse wijze toch nog aan haar doelstelling te voldoen.

De "Broederschap van het H. Sacrament" beoogde de devotie tot het H. Sacrament te bevorderen. De leden hiervan moesten bij toerbeurt meelopen in de processie, met in de hand een flambouw (lanttaartje op een stok). Deze processie was elke zondag van de maand, in de kerk. Achter in de kerk was een staand bord geplaatst met naamplaatjes en de uitgeschoven namen waren die zondag aan de beurt. Als bijdrage aan deze broederschap moesten de leden de pastorie het hele jaar van boter voorzien, dat kwam neer op 1 kg. per lid.

Over de "Broederschappen van de bedevaarten" kan ik kort zijn. Door een "broedermeester" werd een jaarlijkse bijdrage opgehaald en er werd een bedevaart naar de bekende bedevaartplaatsen mee voorbereid.

Dit was wat mij bekend is over de "Broederschappen". De meesten zijn in de laatste 25 jaar verdwenen. Ze zouden in deze tijdsomstandigheden ook niet meer voldoen, maar in de tijd van toen paste ze toch wel goed in het parochiale leven, samen met toen algemeen gangbare activiteiten in de parochie zoals ; het H. Lof, aanbiddingsdagen, tridiums, 40 daagse vastentijd met vastenpredikaties, 40 urengebed, retraits, missiedagen en vele andere uitingen van het kerkelijk gebeuren vormden zij een keten waarin het hele jaar door aandacht en medeleven werd gevraagd voor het godsdienstig leven in de parochie.

Jan Jaspers.

CORNELIUS LUIJKX

De eerste pastoor van Oosteind.

Een week voordat de kerk werd ingezegend en de eerste H.Mis werd opgedragen kreeg Cornelius Luijkx, geb. 6 febr. 1810 in Etten zijn benoeming als pastoor te Oosteind.

Na 18 jaar kapelaan geweest te zijn in Klundert en Ulvenhout moet het voor de 42 jarige een blijde tijding geweest zijn om in een gloednieuwe parochie en kerk aangesteld te worden als eerste pastoor.

Niet alleen het geestelijk belang van de parochie had zijn volle aandacht. Ook voor het onderwijs was zijn belangstelling groot. Vooral het zangonderwijs had zijn speciale aandacht. Toen in 1877 feestelijk werd herdacht dat pastoor Luijkx 25 jaar pastoor was van Oosteind zocht hij zelf de beste zangertjes uit en liet ze een door hem zelf gecomponeerd lied zingen. Ontroerd door de mooie kinderstemmen, rolden de tranen over zijn wangen.

In een Kanton uit 1877 kunnen we lezen hoe het er die dag verder aan toeging.

BINNENLAND.

OOSTERHOUT, 7 december.

Dinsdag j.l. werd te Oosteind, onder deze gemeente, een niet alledaagsch feest gevierd; het gold namelijk het plechtig herdenken van den heugelijken dag, waarop vóór 25 jaren, de algemeen beminde Pastoor van dit gehucht, de WelEerw. Heer C. Luijkx, zijn verheven waardigheid aanvaardde.

Reeds in den vroegen morgen bewoog zich langs de met smaak versierde straten en woningen een talrijke tot feestvreugd gestemde menigte, zowel van Oosteind zelfs als uit naburige en verwijderde gemeenten.

Een plechtige H.Mis werd ten half tien ure door ZEerw.Jubilaris in de prachtig gedecoreerde kerk gecelebreerd, bijgestaan door een grooten stoet van geestelijken, te Oosteind geboren; in welke H.Mis door den HoogEerw.Deken van Oosterhout een treffend en kernachtig sermoon werd gehouden, dat op alle aanwezigen een diepen indruk maakte; terwijl de leden van het zangkoor, met welwillende hulp van eenige koristen uit onze gemeente, niet weinig bijbrachten om den luister gedurende het H.Misoffer te vergrooten.

Na deze plechtigheid ontving de Jubilaris de heilwenschen van de toegestroomde parochianen, bloedverwanten en vrienden.

Gedurende den loop van den dag werden den hooggeachten Herder van vele zijden talrijke prachtige geschenken, zoowel voor kerkelijk als huishoudelijk gebruik, aangeboden, die het bewijs leverden, hoezeer ZEW. ieders hoogachting heeft weten te verwerven.

Moge de Almachtige den geliefde Herder nog lang sparen voor het welzijn zijner dankbare parochianen.

Veertig jaar lang is hij de herder geweest van Oosteind. Een bewogen tijd waarin veel is gebeurd. Naast de geestelijke zorg was er ook nog veel nodig voor de aankleding van de kerk.

Hier wat aanschaf- en schenkingsdatums, gedaan in de eerste 40 jaar:

1857 Beeld van St. Jan B. geplaatst in de nis van de toren.

1858 Altaar en uurwerk geplaatst, kerkplein bestraat (gele steentjes), klok ingewijd.

1861 Plaatsing hoofdaltaar.

1862 Orgel geplaatst. (Corn. Franken schenkt 10 jaar lang f 100,-)

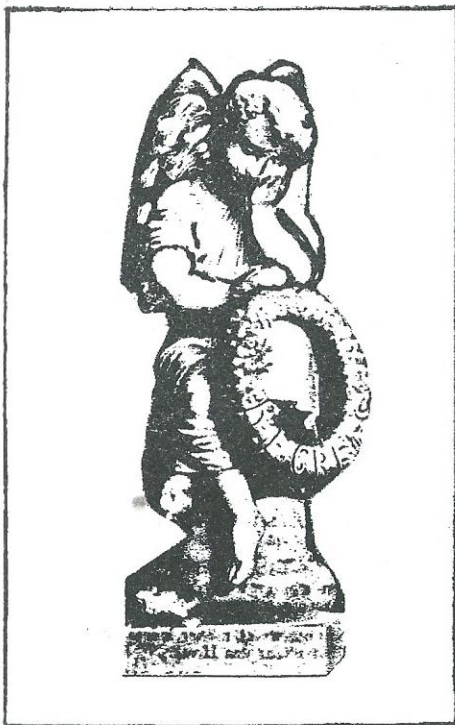
- 1864 Kleine klok gehangen.
- 1868 St. Bern. beeld (Bern. v. d. Noort)
- 1873 H. Familie, beeldgroep. (Maria Beekmans)
- 1881 Plaatsing preekstoel.
 St. Antoniusbeeld (Bern. v. d. Noort)
 St. Cornelus. (Pastoor Luijckx)
 St. Vincentius. (Conferentie)

Op 31 januari 1892 stierf pastoor Luijckx na 40 jaar pastoor op Oosteind te zijn geweest op de gezegende leeftijd van 82 jaar. Hij ligt begraven op ons eigen kerkhof.

J. Sibon.

Bronnen:

- Oosteind in vroeger dagen, A. Minjon.
- Kanton, 4e jaargang no. 50, 1877.
- Bidprentje Pastoor Cornelius Luijckx.

Zalig zijn de vreedzamen. Matth. V: 9.

**Bid voor de ziel van zaliger
DEN ZEER EERWAARDEN HEER
CORNELIUS LUIJCKX.**

Geboren te Etten, 6 Februari	1810,
Priester gewijd in	1834,
Als assistent en kapicaan werkzaam te Klundert en Uivenhout tot	1852,
Eerste pastoor benoemd der parochie Oosteind November	1862,
en aldaar overleden den 31 Januari	1892

Hij was een eenvoudig en rechtzinnig man.
Job. I: 1.

Ik zal in vrede slapen en rusten. Ps. IV: 9.

ZEER BEWINDE PAROCHIANEN, ik weet dat gij mijn aangezicht niet meer zult zien ik acht het mijn plicht, zoo lang ik leef, u door vernammingen op te wekken. Gelijk gij altijd zijt gehoorzaam geweest, bewerkt aldus ook, niet alleen in mijne tegenwoordigheid, maar veel meer in mijne afwezigheid, uwe zaligheid met schrik en vrees.

Hand. II. Petr. I: ad Phil. II: 12.

Versmaadt niet wat bejaarde, wijze mannen verhalen, want zij hoorden het van hunne vaders, en van hen kunt gij wijsheid leeren: Eccli. VIII: 9, 10.

Doet hetgeen gij van mij geleerd hebt, en de God van vrede zal met u zijn. Phil. IV: 9.

BEWINDE NEVEN, weest mijner indachtig wanneer gij staat aan het altaar des Heeren. H. Monica.

ONZE VADER. — WEES GEGROET.

ONZE PAROCHIE EN PAROCHIEKERK IN DE PLAKBOEKEN
VAN ARN. MINJON.

Heemkundegroep "Ulendonc" is in het gelukkige en kostbare bezit van 8 plakboeken van Arnold Minjon, welke geheel zijn gewijd aan Oost-eind. Arn. Minjon heeft hierin persberichten en artikelen opgenomen, alsmede foto's en persoonlijke aantekeningen. Jammer is het dat een deel van de foto's later is verwijderd.

In de plakboeken staat heel wat vermeld over parochie en kerk in de periode tussen 1955 en 1963. We hebben hieruit een greep gedaan. We hopen, dat voor velen hierdoor het verleden weer gaat leven.

"Oosteindse kapelaan ving offerbloklichter. Op
weg naar de politie gevlucht."

(Uit "De Stem" van 16 juni 1955.)

Toen donderdagmiddag even voor 5 uur de kapelaan van Oosteind de kerk betrad, ontdekte hij een man, die bezig was een offerblok leeg te hevelen met een speciaal daartoe vervaardigd voorwerp. De dief trachtte, zodra hij betrapt werd de benen te nemen en sprong op z'n fiets die hij in het portaal had geplaatst. De kapelaan zag nog kans de bagagedrager van de fiets te grijpen en zodoende de man naar de in de nabijheid wonende brigadier te leiden, waarvoor hij de hulp inriep van enkele voorbijgangers. Ondanks deze bewaking zag de dief plotse-ling kans te ontvluchten en de assistenten van de kapelaan kwamen te laat in actie om de vluchteling te pakken. Wel werd de politie te Oosterhout telefonisch gewaarschuwd, maar de offerbloklichter was spoorloos. Het onderzoek wordt thans door de politie, die een vrij nauwkeurige beschrijving van de dader heeft, voortgezet.

sept. 1957.

Voor 't eerste zullen dit jaar de plaatsen in de kerk niet bij opbod worden verpacht, maar ieder mag z'n plaats houden voor 't inzetgeld. De oude regeling gaf aanleiding tot minder prettige dingen.

20 juli 1958.

Op zondag 20 juli is er door een Pater Monfortaan in onze kerk een predikatie gehouden en gecollecteerd voor een Klein Seminarie te Fatima. Opbrengst ± f250,-.

Kerstmis 1958.

't Koor heeft ongeveer 't zelfde programma afgewerkt als 't vorig jaar, enkele nieuwe liederen. Jantje Siemons (6e klas) heeft ook enkele liederen gezongen, mooi zuiver, maar een beetje zacht. Ook nog een kerstlied van Cuypers met koor en orgel.

Oudjaar 1958.

Onze parochie in 1958:

- Doopsels	37
- overleden	6
- huwelijken in onze kerk	12
- H. Communie	52400

Het patronaat is het financiële zorgenkind van de kerk. Exploitatiekosten per jaar ± f2400,-. Vaste inkomsten (bijdragen) ± f 900,-. Daarbij kwam dit jaar vernieuwing, een dure verbouwing en een nieuwe stookolie-inrichting, tezamen voor veel duizenden.

2 juli 1959.

Op donderdag 2 juli werd er door de Pastoor om 10 uur een gezongen mis (met predikatie) opgedragen speciaal voor de zieken en gebrekkigen van onze parochie. (Ongeveer 12 personen in de kerk aanwezig, die anders zelden of nooit meer kunnen komen.)

15 april 1960.

Op Goede Vrijdag (15 april) 's avonds werd de sleutel van de kluis in de Sacristie vermist. Diefstal niet uitgesloten. De politie van Oosterhout heeft 's nachts nog een onderzoek ingesteld. Als de sleutel niet terecht komt moet het slot worden uitgebrand en een nieuw worden ingezet. Een vrij kostbare geschiedenis.

Aangezien in Oosterhout ook meerdere malen in kerk en sacristie pogingen tot inbraak werden gedaan, denkt men aan deze mogelijkheid. Later is gebleken dat ook het misdienaarspotje is meegenomen.

Oudjaar 1960.

Onze parochiekerk in 1960:
- H. Doopsels 35
- huwelijken 17
- overleden 10
- H. Communies 43620
(vorig jaar ± 50000 !)

Oudjaar 1961.

1961:

46
18
14
46340

1 en 8 juli 1963.

Op deze zondagen is tijdens de hoogmis geëxperimenteerd met volkszang i.v.m. a.s. zondag 15 juli als Pater Jan de Bekker WP zijn eerste

H.Mis zal opdragen in onze parochiekerk. Op 8 juli waren de helft van onze zangers (de bas-kant) naar beneden gegaan om het volk makkelijker aan het zingen te krijgen. Het ging behoorlijk. A.s. zondag 15 juli zal één der familieleden van de neomist beneden dirigeren (het volk) en een andere neef zal het orgel bespelen. Ondergetekende zal boven dirigeren.

26 aug. 1962.

De pastoor heeft voor de laatste keer gepreekt in onze kerk. Na in de 33 jaren ongeveer 2000 keer het woord te hebben gevoerd vanaf de kansel. Hij dankte het volk voor de volgzaamheid en medewerking en vooral God, wien alle eer toekomt. Vooral de eenheid van de parochie is z'n voornaamste doel geweest.

okt. 1962.

De pastorie moet hoognodig van binnen opgeknapt worden evenals de leien van de kerktoren (\pm f 1600,-), de haan van de toren, het houtwerk en het beeld van onze patroon, St. Jan, die sinds jaren een verwaarloosde aanblik biedt door het gemis van z'n twee armen. Vandaar ook de kwartaalcollecte voor de kerk.

nov. 1962.

De Vespers zullen na het Lof van Allerheiligen niet meer gezongen worden; evenzo is de zang op het kerkhof vervallen. Wel zullen bij gunstig weer de graven van de overledenen worden bezocht onder het bidden van de Rozenkrans.

26 mei 1963.

Laatste Zondaghoogmis op Oosteind. Prof. Melcher bedankt me vanaf de preekstoel voor m'n belangeloze koorleiding gedurende bijna 30 jaar en m'n 42-jarig onderwijzerschap op Oosteind. Hij prees me als dienaar van de muziekkunst in dienst van de kerk en als verstandig en streng opvoeder. Hij dankte uit naam van de pastoor, het kerkbestuur en de hele parochie. De pastoor heeft een waarderend woord gesproken in de twee voorafgaande missen. A.s. donderdag zal Dhr. Van Dongen de repetitie al leiden.

M. Koreman.

INHOUDSOPGAVE :

	pagina
1. Voorwoord	1.
Pastoor T. Gerritsen ofm. cap.	
2. Waarom men een kerk zo nodig vond	2.
Dhr. F. Jespers Jz.	
3. Jubileum feesten	7.
Mevr. J. Schoenmakers-Oomen.	
4. De novenen	11.
Dhr. N. Wieme.	
5. Het orgel van onze kerk	14.
Dhr. F. Jespers Jz.	
6. Korte geschiedenis van de oprichting van de kerk in Oosteind	17.
Dhr. C. Leijten	
7. Broederschappen in Oosteind	21.
Dhr. J. Jespers.	
8. Cornelius Luijkx	
De eerste pastoor van Oosteind	25.
Dhr. J. Sibon.	
9. Onze parochie en parochiekerk in de plakboeken van Arn. Minjon	28.
Dhr. M. Koreman.	

